

Carta oberta de drets i deures de les persones grans

Versió Lectura Fàcil

Consell Assessor de la Gent Gran.
Departament de Promoció de les Persones Grans.
Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Persones Grans.
Àrea de Cultura, Educació Esports i Cicles de Vida.
Ajuntament de Barcelona.

Adaptació a Lectura Fàcil: Mariona Carretero i Laia Vidal
(Associació Lectura Fàcil)

Maquetació: Carme Guiral

El logotip LF identifica que aquest text segueix les directrius internacionals de Lectura Fàcil de l'IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) i d'Inclusion Europe quant al llenguatge, el contingut i la forma, amb l'objectiu de facilitar-ne la comprensió.
L'atorga l'Associació Lectura Fàcil (www.lecturafacil.net)

Índex de continguts

1. Glossari	4
2. Pròleg	8
3. Drets	12
3.1. Dret a la igualtat i al bon tracte	13
3.2. Dret a la participació social i cultural	15
3.3. Drets econòmics i sobre el patrimoni.....	18
3.4. Dret a l'habitatge digne	19
3.5. Drets a l'atenció sanitària	20
3.6. Dret a rebre recursos i serveis de cura i autocura.....	23
3.7. Drets en situacions d'emergència	24
4. Deures	26

1. Glossari

Autonomia:

L'autonomia personal és la capacitat d'una persona per escollir, prendre decisions i assumir-ne les conseqüències.

El concepte contrari a autonomia no és dependència, sinó **heteronomia**.

Vol dir viure segons unes regles imposades sense tenir capacitat per decidir.

El dret a l'autonomia fa referència a garantir que totes les persones poden tenir un projecte de vida propi i prendre decisions quan vulguin.

Però si una persona té problemes per decidir, ho poden fer altres persones a través de recursos de suport.

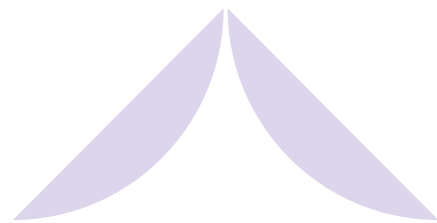
Atenció integral centrada en la persona:

És una manera d'actuar tenint en compte les persones:

- ▶ Promou que siguin autònomes.
- ▶ Estableix les condicions per millorar la seva qualitat de vida i el seu benestar.
- ▶ Respecta la dignitat, els drets, els interessos i les preferències.
- ▶ Compta amb la seva participació.

Atenció integrada social i sanitària:

És un model per atendre les persones que es basa en què els professionals i les organitzacions dels serveis socials i dels sanitaris treballen de manera col·laborativa.

L'objectiu és aconseguir bons resultats en salut i benestar, utilitzar de manera adequada els recursos i oferir una bona experiència d'atenció.

Així, es garanteix l'**atenció integral** i l'**atenció centrada en la persona**.

Aquet model implica que hi participin totes les parts: ciutadans, professionals, agents comunitaris, gestors, i més, per oferir serveis orientats a les necessitats de les persones i de la comunitat.

Dependència:

La necessitat d'ajuda que tenen algunes persones per fer les tasques de la vida diària.

El contrari de dependència és independència.

Les persones grans en situació de fragilitat o dependència poden tenir una autonomia personal reduïda.

Discriminació:

Segons el Comitè de Drets Humans de les Nacions Unides, la discriminació és distingir, excloure, restringir o tenir preferències per una persona segons la raça, el color, el sexe, l'idioma, la religió, l'opinió política, l'origen nacional o social, la posició econòmica, el naixement o qualsevol altra condició social.

L'objectiu o el resultat d'aquests actes és anul·lar o perjudicar els drets humans i les llibertats de les persones.

Edatisme:

Estereotips i prejudicis que porten a la discriminació d'una persona per la seva edat.
Sobretot, envers les persones grans.

Envelliment saludable:

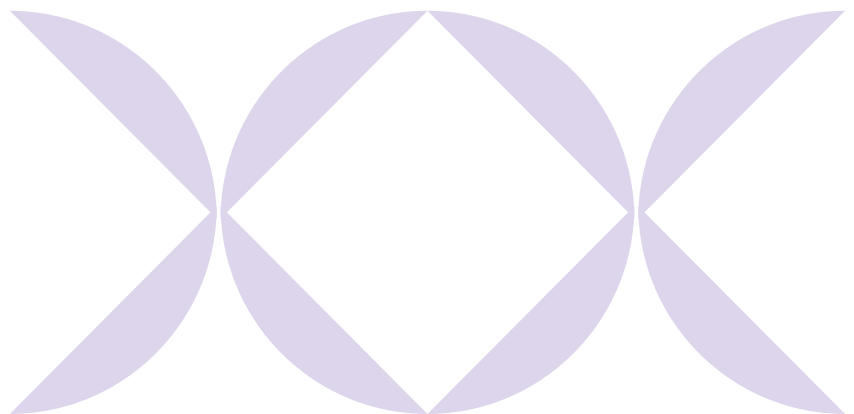
Fomentar i mantenir la capacitat de les persones perquè puguin fer activitats que promoguin el seu benestar. Això permet que tinguin benestar quan són grans, i que siguin i facin allò que per a elles és important.

Maltractament:

Fer mal o angoixar una persona gran quan hi ha una relació de confiança.

També es pot definir com:

Qualsevol acte o omissió que pateixi una persona gran i que vulneri la integritat física, psíquica, sexual, econòmica, el principi d'autonomia o un dret fonamental de l'individu, que la persona percebi o que percebi algú altre, sense que importi quina intenció té ni en quin context passa.

2. Pròleg

Què implica l'envelliment de la població?

En relació amb l'envelliment s'han aconseguit molts drets, però encara hem d'aconseguir-ne més, i els hem de poder aplicar.

Cada vegada hi ha més persones grans, més dones grans i més persones centenàries.

Aquesta realitat qüestiona el model social actual, basat en valors de l'individualisme i en una concepció d'autonomia arrelat a la idea de joventut.

Quins valors cal garantir davant l'envelliment de la població?

Una societat envellida ens demana una ciutadania corresponsable, amb els següents valors:

- ▶ Igualtat.
- ▶ Equitat.
- ▶ Justícia.
- ▶ Solidaritat.
- ▶ Respecte per les diferències.

Què aporta la Carta oberta de drets i deures de les persones grans?

Utilitzar els valors esmentats per crear una societat sense discriminacions, especialment que s'esforci per l'eliminació de l'**edatisme**.

La crisi de la covid-19 ha evidenciat que cal lluitar pels nostres drets en contra de les discriminacions.

Com podem construir un envelliment digne?

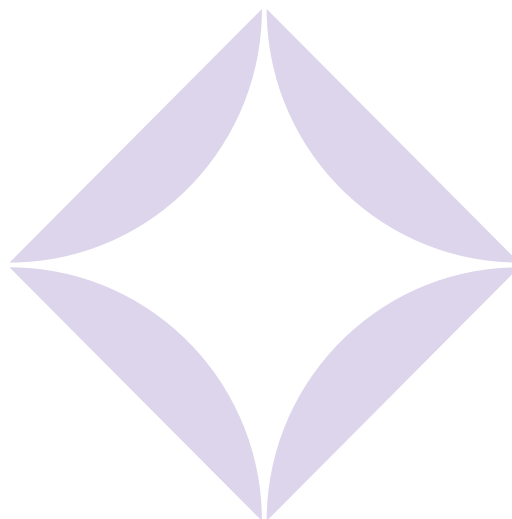
- ▶ Fent valer les nostres decisions com a persones grans.
- ▶ Promovent espais per parlar i decidir entre nosaltres.
- ▶ Accedint a recursos i serveis que dignifiquin les nostres vides.

Quin és el principi bàsic de les actuacions envers les persones grans?

El bon tracte és el principi bàsic.

Sobretot respecte a les persones amb **dependència**, perquè puguin fer exercir els seus drets amb igualtat, respecte i dignitat com a ciutadans i ciutadanes de ple dret.

Aquest principi apareix en els documents anteriors que recullen els drets de les persones grans, que tenen com a eslògan la frase «Bon tracte en tot moment».

Quin és l'objectiu de la Carta?

L'objectiu de la Carta és prevenir la **discriminació** i respectar i protegir els drets humans.

L'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible també forma part d'aquests drets per garantir un envelliment digne.

També ens permet afegir-nos a l'impuls per la realització d'una Convenció sobre els drets humans de les persones grans que es promou a les Nacions Unides des del 2011.

Com s'ha creat la Carta?

La Carta és el resultat d'un procés participatiu iniciat el 2003 als consells de persones grans dels districtes de la ciutat.

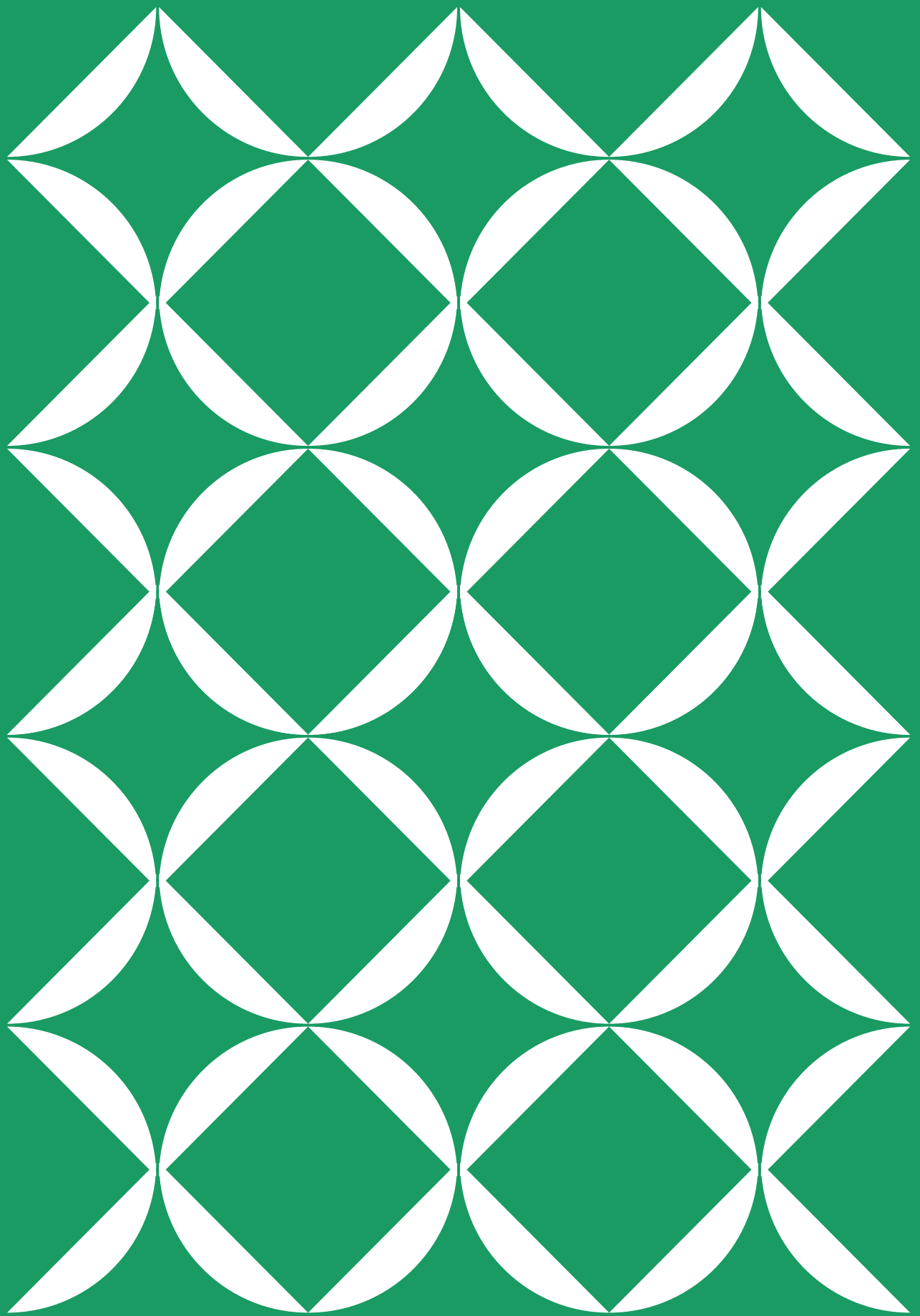
Primer es va crear el Document obert de drets i llibertats de les persones grans amb **dependència**.

Aquest document es va aprovar a la primera Convenció anomenada Les veus de les persones grans, i es va revisar diverses vegades fins a l'any 2021.

Aquesta Carta es podrà actualitzar?

Sí.

És necessari revisar la Carta de manera continuada per reflectir-hi les reivindicacions dels drets de les persones grans, i, sobretot, de les persones grans amb **dependència**.

3. Drets

El Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona ha desenvolupat 7 àmbits de drets per poder envellir amb dignitat, de manera saludable i activa.

En total són 35 drets que presentem en els àmbits següents:

- 3.1. Dret a la igualtat i al bon tracte.
- 3.2. Dret a la participació social i cultural.
- 3.3. Drets econòmics i sobre el patrimoni.
- 3.4. Dret a l'habitatge digne.
- 3.5. Dret a l'atenció sanitària.
- 3.6. Dret a rebre recursos i serveis de cura i autocura.
- 3.7. Drets en situacions d'emergència.

3.1. DRET A LA IGUALTAT I AL BON TRACTE

El bon tracte vol dir tractar les persones grans amb els mateixos drets que la resta de ciutadans. També ajuda a construir comunitats amigables amb les persones al llarg de la vida.

Amb els drets que es presenten en aquesta Carta volem remarcar que lluitem contra les discriminacions en tots els àmbits de la vida, i, en especial, per qüestions d'edat.

1. Dret a no patir **discriminació** per raó d'edat ni per qualsevol altre motiu.
2. Dret que ens tractin amb igualtat, amb les mateixes oportunitats, respecte i dignitat, i que es fomenti una cultura del bon tracte a la ciutat.
3. Dret que ens protegeixin de qualsevol forma de **maltractament** o abús en els àmbits afectiu, públic, privat, assistencial i per part de les administracions públiques i els agents privats.

3.2. DRET A LA PARTICIPACIÓ SOCIAL I CULTURAL

En aquest apartat de drets volem remarcar la necessitat de ser escoltats i que se'ns reconeixin les necessitats.

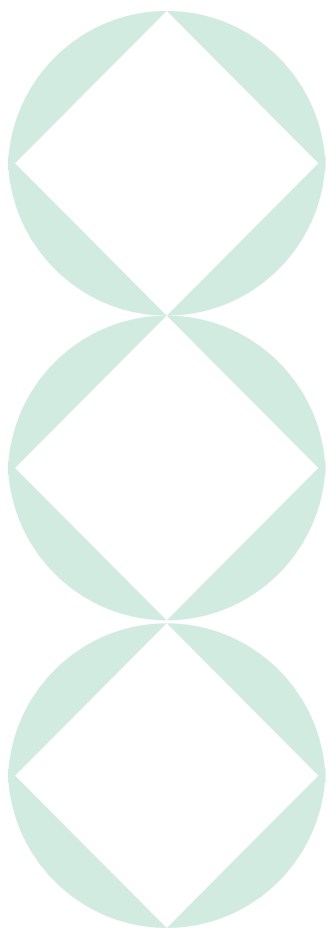
En especial es desenvolupen els drets a la participació social, la formació al llarg de la vida, a mantenir relacions intergeneracionals, a poder aprendre eines digitals i a rebre atenció presencial.

D'aquesta manera es pot tenir en compte l'opinió de les persones grans i es pot garantir que participem en la societat.

4. Dret a promoure que les persones grans participem en els diferents àmbits socials i polítics.
5. Dret a participar en els temes que afecten les persones grans i tota la ciutadania.
6. Dret que ens escoltin i a participar en tots els espais ciutadans, com, per exemple, en les reunions de veïns i veïnes, els consells de participació o els moviments socials.
7. Dret a la participació social de les persones amb especials dificultats i de les persones grans amb **dependència**.
8. Dret a participar de manera conjunta en igualtat de condicions amb persones d'altres edats.
9. Dret a recuperar els nostres sabers i la nostra experiència a través dels voluntariats, les mentories, els serveis a la comunitat, per transmetre'ls als més joves.

10. Dret a poder-se formar al llarg de la vida.
11. Dret a accedir a recursos culturals i a participar en la programació o la planificació d'accions culturals.
12. Dret a accedir a la formació continuada per aprendre tecnologies de la informació i la comunicació i poder augmentar el coneixement digital.
13. Dret a conèixer l'impacte de la intel·ligència artificial en les nostres vides en àmbits com la salut, l'accés i la producció d'informació i coneixement.
14. Dret a rebre atenció personalitzada per part de l'Administració pública i del sector privat.

3.3. DRETS ECONÒMICS I SOBRE EL PATRIMONI

Aquests drets van adreçats a protegir els ingressos materials i econòmics per poder fer front a les despeses per viure de manera digna.

15. Dret a una protecció jurídica adequada, tant de nosaltres com a persones com dels nostres béns.
16. Dret a accedir a pensions dignes i equitatives que corregeixin les diferències de gènere, sobretot, en els casos en què no s'ha cotitzat per cuidar dels familiars.
17. Dret a mantenir la gestió del nostre patrimoni i les nostres rendes, sobretot, en situacions de **dependència**.
18. Dret a treballar si així es vol, si les nostres condicions de salut ho permeten, i si la legislació ho permet.

3.4. DRET A L'HABITATGE DIGNE

S'ha de garantir que puguem triar on i com volem viure.
Per això es necessiten recursos adaptats a les necessitats.

Viure en un habitatge digne és un dret de tothom.
Però quan les persones estan en situacions de més vulnerabilitat hi ha més risc que aquest dret no s'exerceixi.

Per tot això volem remarcar els riscos de la manca d'habitatge en la vellesa i al llarg de la vida, i que és molt important viure en un habitatge adaptat a les nostres necessitats.

19. Dret a viure a les nostres llars el màxim de temps possible, en condicions dignes i amb les adaptacions adequades a les nostres necessitats.
20. Dret a accedir a un allotjament adient quan ja no puguem viure a les nostres llars per motius de salut o d'accessibilitat.
21. Dret a accedir a un habitatge digne i adaptat en situacions d'exclusió residencial.
Per exemple, si no tenim una llar, ens han desnonat o hem hagut de marxar per afectacions d'urbanisme.

3.5. DRETS A L'ATENCIÓ SANITÀRIA

Aquest bloc de drets se centra en la importància de poder-se informar per prendre decisions i accedir a recursos de salut.

També es remarca la necessitat de recursos especialitzats en la vellesa i en la mort digna.

22. Dret a rebre informació suficient, detallada i en un llenguatge comprensible sobre l'autocura i el nostre estat de salut per saber cuidar-nos.
23. Dret a rebre **atenció integral** sanitària, social i emocional centrada en la persona, que ofereixi recursos i serveis adients, i que tingui professionals especialitzats en geriatria i gerontologia.
24. Dret a no patir **discriminació** per l'edat en l'atenció en salut, ni en el moment del cribratge, ni en el de les proves o els tractaments, ni en situacions de crisi sanitària en particular.
25. Dret al benestar emocional i a la salut mental, i a tenir accés a serveis de suport, de prevenció i de tractament.

26. Dret a una mort digna,
i a respectar l'**autonomia** de cada persona,
perquè pugui planificar les seves decisions
a través del Document de voluntats anticipades.

Dret també que es coneguin les lleis facilitadores
d'un final de vida digne
d'acord amb els valors i les creences de cada persona.

27. Dret a rebre recursos i serveis
per compensar les mancances
que han perjudicat el nostre estat de salut
al llarg de la vida i que s'agreugen a la vellesa.

3.6. DRET A REBRE RECURSOS I SERVEIS DE CURA I AUTOCURA

La cura i l'autocura formen part de la salut.

S'han de reivindicar perquè hi ha una crisi en l'àmbit de la salut.

Aquesta crisi ha estat provocada per aspectes com el canvi demogràfic i les noves necessitats familiars i afectives, com són la soledat, les mancances del suport familiar i afectiu, o la migració, per exemple.

28. Dret que hi hagi suficients serveis de cura i d'autocura de llarga durada per atendre les nostres necessitats.
29. Dret que ens cuidin persones qualificades que rebin formació de manera continuada i que algú les supervisi.
30. Dret a decidir sobre les cures i a conèixer i valorar les alternatives.
31. Dret a rebre formació per millorar les nostres capacitats per cuidar-nos de manera adequada.
32. Dret a accedir a recursos de cura de proximitat en els quals nosaltres puguem participar de manera activa, en especial, les persones grans amb **dependència** i les persones cuidadores que les acompanyen.

3.7. DRETS EN SITUACIONS D'EMERGÈNCIA

Aquests drets s'han evidenciat amb la crisi climàtica i la pandèmia de la covid-19.

També es reconeixen les necessitats de les persones grans que viuen situacions de desplaçaments per migració, exili, refugi, o bé per emergència climàtica, entre d'altres motius.

33. Dret que ens escoltin i ens atenguin, amb especial atenció a les nostres demandes en situacions d'emergències vinculades al canvi climàtic i a possibles crisis sanitàries.
34. Dret que ens protegeixin del canvi climàtic i a rebre mesures de millora que garanteixin condicions de vida saludables i confortables.
35. Dret a rebre protecció social en situacions crítiques, en el cas de les persones refugiades, exiliades o migrades.

4. Deures

En aquest apartat volem remarcar que els deures de les persones grans són els mateixos que els de qualsevol altra persona ciutadana.

Però destacarem una sèrie de deures imprescindibles per al millor desenvolupament de les nostres vides i del nostre entorn ciutadà.

1. Deure de respectar l'interès general de la comunitat on vivim.
2. Deure de comprometre'ns a deixar un món més equitatiu, solidari i sostenible a les generacions següents.
3. Deure de reivindicar sempre la millora de la qualitat de vida de la societat, sobretot de les persones grans més vulnerables.
4. Deure de respectar les persones quant a les seves diferències i a promoure el bon tracte com una forma de vida en pau i amb dignitat.
5. Deure de ser responsables de l'autocura de la salut i de la cura de les persones properes quan puguem fer-ho.

CONSELL ASSESSOR
DE LA GENT GRAN

PL. 2024

SR. ANTONIO LOPEZ / MARTIN

SRA. MARIA MARRUGAT

